2025/1016

23.5.2025.

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2025/1016

od 16. svibnja 2025.

o odobravanju Kraljevini Španjolskoj odstupanja od određenih odredbi Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na Melillu

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2025) 3175)

(Vjerodostojan je samo tekst na španjolskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije ([1]), a posebno njezin članak 64.,

uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU ([2]), a posebno njezin članak 66.,

budući da:

1. POSTUPAK I PODRUČJE PRIMJENE ODLUKE

(1) Kraljevina Španjolska („Španjolska”) podnijela je 23. studenog 2020. Komisiji zahtjev za odstupanje („zahtjev”) za područja Kanarskih otoka, Balearskih otoka, Ceute i Melille, koja se nalaze izvan poluotoka (zajedno „područja izvan poluotoka”), u skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 66. Direktive (EU) 2019/944.

(2) U zahtjevu su prvotno zatražena odstupanja od članaka 8. i 54. Direktive (EU) 2019/944 te članaka 3. i 6., članka 7. stavka 1., članka 8. stavaka 1. i 4., članaka 9., 10., i 11., članaka od 14. do 17., članaka od 19. do 27. te članaka od 35. do 47. Uredbe (EU) 2019/943. U zahtjevu nije određeno trajanje zatraženog odstupanja.

(3) Komisija je 18. ožujka 2021. na svojim internetskim stranicama objavila taj zahtjev i pozvala države članice i dionike da do 30. travnja 2021. dostave primjedbe.

(4) Komisija je 17. kolovoza 2021. i 16. prosinca 2021. od Španjolske zatražila dodatne informacije o zahtjevu za odstupanje. Španjolska je odgovorila 4. listopada 2021. i 17. siječnja 2022. Španjolska je u potonjem podnesku izmijenila područje primjene zahtjeva za odstupanje kako slijedi:

— zahtjev za odstupanje od članka 8. Direktive (EU) 2019/944 povučen je za sva područja izvan poluotoka,

— zahtjev za odstupanje od članka 54. Direktive (EU) 2019/944 povučen je za Balearske otoke i Ceutu,

— Španjolska je podnijela novi zahtjev za odstupanje od članka 40. stavaka od 4. do 7. Direktive (EU) 2019/944 za sva područja izvan poluotoka,

— zahtjev za odstupanje od članka 3. prvog stavka točaka (d), (f), (g), (h), (i), (l), (m) i (q) Uredbe (EU) 2019/943 povučen je za sva područja izvan poluotoka,

([1]) SL L 158, 14.6.2019., str. 54., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.
([2]) SL L 158, 14.6.2019., str. 125., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.

— Španjolska je ujedno za sva područja izvan poluotoka povukla zahtjev za odstupanje od članka 16. stavaka 1. i 2., članka 20. stavaka 1. i 2., članka 21. stavaka od 1. do 6., članka 22. stavka 1., izuzev točaka (f) i (h), članka 22. stavka 4., i članaka od 35. do 47. Uredbe (EU) 2019/943,

— Španjolska je odredila ograničeno trajanje zatraženog odstupanja za Balearske otoke i Ceutu do stvarne integracije tih teritorija s kontinentalnom Španjolskom (što se ne očekuje prije 2030.).

(5) Ova bi Odluka trebala obuhvaćati samo Autonomni grad Melillu jer je odluka Komisije o zahtjevu za odstupanje koji je Španjolska podnijela u odnosu na područje izvan poluotoka Kanarske otoke donesena 8. prosinca 2023. ([3]), a zahtjevi za odstupanje koje je Španjolska podnijela u pogledu područja izvan poluotoka Balearskih otoka i Autonomnog grada Ceute rješavat će se u zasebnim odlukama.

2. **MELILLA**

Elektroenergetski sustav i tržište električne energije u Melilli

(6) Španjolska obašnjava da grad Melilla nije povezan s kontinentalnim elektroenergetskim sustavom Španjolske. Španjolska tvrdi da udaljenost od Iberijskog poluotoka čini interkonekciju vrlo skupom i tehnički teško izvedivom. Zbog toga ne postoje planovi za povezivanje kontinentalne Španjolske s Melillom, što Španjolska smatra preduvjetom za stvarnu integraciju Melille u iberijsko tržište električne energije.

(7) Španjolska tvrdi da je godišnja potrošnja u Melilli1996. bila manja od 3 000 GWh (97,5 GWh). Španjolska tvrdi da gotovo svu potražnju u Melilli pokrivaju termoelektrane. Godišnja potrošnja u Melilli 2023. iznosila je 202 GWh, od čega je 97,5 % pokriveno proizvodnjom iz fosilnih goriva (uglavnom dizelski generatori), a 2,5 % proizvodnjom iz obnovljivih izvora energije ([4]).

(8) U tom kontekstu Španjolska objašnjava da je niži udio energije iz obnovljivih izvora u područjima izvan poluotoka u usporedbi s kontinentalnom Španjolskom uglavnom posljedica geografskog ograničenja prostora za nove proizvodne kapacitete, većih potreba za proizvodnjom koja se može dispečirati i ograničene dostupnosti postrojenja za skladištenje energije.

(9) Španjolska napominje da su za područja izvan poluotoka, uključujući Melillu, karakteristične malene dimenzije tržišta, zbog čega se ne mogu iskoristiti prednosti ekonomije razmjera koje postoje u kontinentalnom elektroenergetskom sustavu, te veliki troškovi za gorivo. Njihova povijesna izoliranost dovodi i do veće potrebe za instaliranim kapacitetom rezerve.

(10) Španjolska tvrdi da te tržišne posebnosti podrazumijevaju veće troškove proizvodnje električne energije u usporedbi s kontinentalnom Španjolskom, što to tržište čini neprivlačnim za nove poduzetnike. Zbog toga se u Melilli nije razvilo stvarno tržišno natjecanje.

(11) Grupa Endesa ([5]) dosad je proizvodila gotovo 100 % energije proizvedene u Melilli, a tako je i danas.

(12) S obzirom na probleme povezane s nepostojanjem stvarnog tržišnog natjecanja i velikim troškovima i unatoč nacionalnim mjerama donesenima radi poticanja tržišnog natjecanja i uvođenja gospodarskih poticaja za postizanje operativne učinkovitosti postrojenja i smanjenje troškova proizvodnje električne energije, Španjolska tvrdi da nije moguće uvesti tržišni mehanizam istovjetan mehanizmu uspostavljenom u kontinentalnoj Španjolskoj.

([3]) Odluka Komisije (EU) 2024/560 od 8. prosinca 2023. o odobravanju Kraljevini Španjolskoj odstupanja od određenih odredbi Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na Kanarske otoke (SL L, 2024/560, 15.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/560/oj).

([4]) Vidjeti Evolución demanda | Informes del sistema (sistemaelectrico-ree.es).

([5]) Grupa Endesa je u 70-postotnom vlasništvu grupe Enel.

(13) Španjolska nadalje objašnjava da je električna energija proizvedena u svim područjima izvan poluotoka, među ostalim u Melilli, isključena iz sustava nadmetanja na kontinentalnom tržištu. U elektroenergetskim sustavima područja izvan poluotoka upotrebljava se mehanizam ekonomske prednosti za dispečiranje ([6]):

— operator sustava rangira elektrane prema gospodarskoj vrijednosti na temelju varijabilnih troškova do pokrivanja potražnje, uzimajući u obzir tehnička ograničenja i rezerve potrebne kako bi se zajamčila opskrba električnom energijom,

— akteri na strani potražnje (izravni potrošači i opskrbljivači) obavješćuju operatora sustava o potražnji po satu u elektroenergetskim sustavima svakog područja izvan poluotoka,

— nakon dnevnog dispečiranja akteri na strani potražnje kupuju energiju po cijeni jednakoj cijeni iz kontinentalnog sustava nadmetanja.

(14) Španjolska tvrdi da se u odnosu na taj mehanizam uzimaju u obzir visoki troškovi proizvodnje električne energije i posebnosti područja izvan poluotoka, da se korištenjem tog mehanizma nastoji osigurati da potrošači i opskrbljivači na tim područjima nisu izloženi većim troškovima proizvodnje električne energije u usporedbi s kontinentalnom Španjolskom i da se on temelji na načelima međuregionalne solidarnosti.

(15) Španjolska nadalje objašnjava da je proizvodnja električne energije na područjima izvan poluotoka uređena sustavom regulirane naknade umjesto sustava tržišne naknade, koji se primjenjuje u uvjetima u kojima veleprodajno tržište ne bi moglo funkcionirati te kad su zbog geografskih i teritorijalnih razloga troškovi veći od troškova proizvodnje električne energije u kontinentalnoj Španjolskoj.

(16) Španjolska napominje da mehanizam osigurava da elektroenergetski sustav i javni proračun pokrivaju dodatne troškove koji proizlaze iz razlike između većih troškova proizvodnje na području izvan poluotoka i cijene električne energije istovjetne cijeni u kontinentalnoj Španjolskoj, tako da svi potrošači plaćaju istu cijenu električne energije neovisno o sustavu u kojem troše tu energiju.

(17) Španjolska tvrdi da je uređenje djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije na području izvan poluotoka slično onome u kontinentalnoj Španjolskoj.

(18) Kad je riječ o maloprodajnom tržištu, Španjolska objašnjava da krajnji kupci na području izvan poluotoka imaju pravo odabrati opskrbljivača pod istim uvjetima kao i krajnji kupci u kontinentalnoj Španjolskoj. Slično tome, pojam ranjivih potrošača definiran je za cijelu Španjolsku, a opskrba energijom općenito je organizirana jednako u cijeloj zemlji. Španjolska u tom pogledu napominje da ne postoje razlike između maloprodajnih tržišta na kontinentu i izvan njega.

Pregled pravnog okvira za područja izvan poluotoka

(19) Španjolska objašnjava je Zakonom 24/2013 utvrđeno da se opskrba električnom energijom na područjima izvan poluotoka uređuje posebnim propisom. Ujedno je utvrđeno da se za tu djelatnost može isplaćivati dodatna naknada kojom se pokriva razlika između troškova proizvodnje električne energije na područjima izvan poluotoka i prihoda od prodaje električne energije na tim područjima. Zakonom 24/2013 propisano je da su uvjeti koji moraju biti ispunjeni da se izolirani sustav više ne bi smatrao takvim ti da kapacitet povezivanja područja izvan poluotoka s kontinentom omogućuje ulazak na tržište proizvodnje na kontinentu i da postoje tržišni mehanizmi za integraciju njihove električne energije.

(20) Španjolska napominje da se Zakonom 17/2013 utvrđuju opće odredbe za jamčenje opskrbe i povećanje tržišnog natjecanja u elektroenergetskim sustavima na područjima izvan poluotoka ([7]). Konkretno, člankom 5. Zakona 17/2013 propisano je da na područjima izvan poluotoka operator sustava mora biti vlasnik reverzibilnih hidroelektrana, čija je glavna svrha zajamčiti opskrbu i sigurnost sustava te integrirati energiju iz obnovljivih izvora koji se ne mogu dispečirati.

([6]) Okvir je utvrđen Kraljevskim dekretom 738/2015 od 31. srpnja 2015. (Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares) („Kraljevski dekret 738/2015”).

([7]) Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competitionncia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

(21) Španjolska navodi da se Kraljevskim dekretom 738/2015 detaljno uređuje djelatnost proizvodnje električne energije i postupak dispečiranja u elektroenergetskim sustavima na područjima izvan poluotoka, kao i sustav naknada za tu djelatnost. Sustav naknada temelji se na dvjema sastavnicama naknade: jednoj za provedena ulaganja i druge fiksne troškove te drugoj za varijabilne troškove nastale za vrijeme rada. Naknadom se nastoje pokriti dodatni troškovi proizvodnje energije na područjima izvan poluotoka. Kraljevskim dekretom 738/2015 dodatni trošak definira se kao razlika između troškova proizvodnje energije i cijene plaćene pri dispečiranju električne energije koje provodi operator sustava.

(22) Osim toga, Kraljevskim dekretom 738/2015 uvodi se natječajni postupak za odabir novih kapaciteta i kapaciteta koje treba obnoviti.

(23) Komisija u tom pogledu napominje da je Odlukom „SA.42270 – Španjolska, proizvodnja električne energije na španjolskim područjima izvan poluotoka" odobrila državnu potporu za mehanizam naknada utvrđen Kraljevskim dekretom 738/2015 ([8]).

3. ZATRAŽENA ODSTUPANJA U POGLEDU MELILLE

(24) Zahtjev za odstupanje podnesen za Melillu temelji se na njezinoj kategorizaciji kao malog izoliranog sustava u skladu s člankom 2.točkom 42. Direktive (EU) 2019/944.

3.1. Odstupanje u skladu s člankom 66. Direktive (EU) 2019/944

(25) Španjolska traži odstupanje od članka 40. stavaka od 4. do 7. i od članka 54. Direktive (EU) 2019/944 u pogledu nabave pomoćnih usluga koju provodi operator prijenosnog sustava („OPS") i zabrane operatorima prijenosnog sustava da imaju u vlasništvu, razvijaju i vode postrojenja za skladištenje energije te njima upravljaju.

Odstupanje u skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943

(26) Španjolska za Melillu traži odstupanje od sljedećih odredbi Uredbe (EU) 2019/943:

— tržišnih načela iz članka 3. stavka 1. točaka (a), (b), (c), (e), (j), (k), (n), (o) i (p),

— pravila trgovanja električnom energijom u skladu s člankom 6., člankom 7. stavkom 1., člankom 8. stavcima 1. i 4., člancima 9., 10., 11., 14., 15., 16. i 17.,

— pravila za prihod od zagušenja iz članka 19.,

— članaka 14. i 15., članka 16. stavaka od 3. do 13., članaka 17. i 19., članka 20. stavaka od 3. do 8., članka 21. stavaka 7. i 8., članka 22. stavka 1. točaka (f) i (h), članka 22. stavaka 2., 3. i 5. te članka 25. stavaka od 2. do 4. za sve nove mehanizme potpore za razvoj kapaciteta koji bi se mogli uspostaviti u budućnosti,

— članaka od 14. do 17., članaka od 19. do 27. i članaka od 35. do 47. za postojeći mehanizam definiran u Kraljevskom dekretu 738/2015.

3.2. Trajanje zatraženih odstupanja

(27) Španjolska smatra da stvarna integracija područja izvan poluotoka u iberijsko tržište električne energije ovisi o interkonekcijama s kontinentalnom Španjolskom.

(28) Španjolska traži da se odstupanja za Melillu izuzmu od svih rokova.

4. PRIMJEDBE ZAPRIMLJENE TIJEKOM RAZDOBLJA SAVJETOVANJA

(29) Kao što je opisano u uvodnoj izjavi 3., Komisija je u ožujku i travnju 2021. provela javno savjetovanje.

([8]) Odluka od 28. svibnja 2020., SA.42270 (2016/NN) – Španjolska, proizvodnja električne energije na španjolskim područjima izvan poluotoka, C(2020) 3401 final.

(30) Sve primjedbe dostavljene u okviru javnog savjetovanja odnosile su se na odstupanje od članka 54. Direktive (EU) 2019/944 koje je Španjolska zatražila u pogledu zabrane OPS-ovima da imaju u vlasništvu i vode postrojenja za skladištenje energije te njima upravljaju.

(31) Sudionici javnog savjetovanja protivili su se tom odstupanju jer bi se njime ozakonio projekt u okviru kojeg je društvu Red Eléctrica de España S.A.U. („REE"), španjolskom OPS-u, dopušten razvoj projekta Chira-Soria na Kanarskim otocima bez provedbe natječajnog postupka („projekt Chira-Soria") ([9]) kako je propisano člankom 54. Direktive (EU) 2019/944. Sudionici su istaknuli su da činjenica da odstupanje obuhvaća i ostala područja izvan poluotoka nije relevantna jer zbog reljefa Balearskih otoka i malenosti Ceute i Melille izgradnja reverzibilnih hidroelektrana na tim područjima nije moguća ([10]).

(32) Sudionici javnog savjetovanja naveli su da sama izoliranost nije dovoljno opravdanje za odstupanje od obveze nadmetanja utvrđene u članku 54. Direktive (EU) 2019/944 jer su privatni akteri navodno iskazali interes za projekt Chira-Soria. Tvrdili su da taj interes nije razmotren zbog Zakona 17/2013.

(33) Sudionici su nadalje istaknuli da su španjolsko regulatorno tijelo, Comisión Nacional de Mercados y Competencia (CNMC), i španjolsko Državno vijeće izrazili zabrinutost zbog Kraljevskog dekreta 738/2015 i uloge REE-a u vlasništvu nad reverzibilnim hidroelektranama u kombinaciji s činjenicom da se radi o tijelu koje donosi prvostupanjsku odluku u upravnom postupku odobravanja reverzibilnih hidroelektrana.

(34) Konkretno, kad je riječ o projektu Chira-Soria, sudionici su tvrdili i da nije ekonomski opravdano to što projekt ne obuhvaća integraciju energije iz obnovljivih izvora, a ujedno izaziva i zabrinutost u pogledu okoliša i društva ([11]).

5. OCJENA ZAHTJEVA ZA ODSTUPANJE KOJI SE ODNOSI NA MELILLU

5.1. Mali izolirani sustav

(35) U skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943 odstupanje od odgovarajućih odredaba članaka 3. i 6., članka 7. stavka 1., članka 8. stavaka 1. i 4., članaka od 9. do 11., članaka od 14. do 17., članaka od 19. do 27., članaka od 35. do 47. i članka 51. te uredbe može se odobriti u dva slučaja:

(a) za male izolirane sustave i male povezane sustave ako države članice mogu dokazati da postoje znatni problemi u radu tih sustava. U tom slučaju odstupanje ovisi o ispunjenju uvjeta čiji je cilj ojačati konkurentnost i integraciju s unutarnjim tržištem električne energije;

(b) za najudaljenije regije u smislu članka 349. UFEU-a ako se zbog očitih fizičkih razloga ne mogu povezati s energetskim tržištem Unije.

(36) U skladu s člankom 66. stavkom 1. prvim podstavkom Direktive (EU) 2019/944 odstupanje od odgovarajućih odredaba članaka 7. i 8. te poglavlja IV., V. i VI. može se odobriti za male izolirane sustave i male povezane sustave ako države članice mogu dokazati da postoje znatni problemi u radu tih sustava. U članku 66. stavku 2. drugom podstavku Direktive (EU) 2019/944 utvrđuje se da za najudaljenije regije u smislu članka 349. UFEU-a koje se ne mogu povezati s tržištima električne energije Unije to odstupanje podliježe uvjetima čiji je cilj da odstupanje ne ometa prelazak na energiju iz obnovljivih izvora.

([9]) Projekt Chira-Soria odnosi se na izgradnju postrojenja za skladištenje energije (reverzibilne hidroelektrane) instaliranog kapaciteta od 200 MW i kapaciteta za skladištenje energije od 3,5 GWh na otoku Gran Canaria. Za više informacija o projektu vidjeti: Central hidroeléctrica de bombeo reversible Salto de Chira | Red Eléctrica (ree.es).

([10]) Reverzibilna hidroelektrana može se smatrati postrojenjem za skladištenje energije u skladu s Direktivom (EU) 2019/944.

([11]) Za više pojedinosti vidjeti Odluku Komisije (EU) 2024/560 od 8. prosinca 2023., uvodne izjave 33. – 36.

(37) U skladu s Uredbom (EU) 2019/943 i Direktivom (EU) 2019/944 odstupanje u slučaju malih izoliranih sustava treba biti vremenski ograničeno i ovisno o uvjetima čiji je cilj jačanje tržišnog natjecanja i integracije s unutarnjim tržištem električne energije. Osim toga, cilj je da odstupanje ne ometa prelazak na energiju iz obnovljivih izvora, veću fleksibilnost, skladištenje energije, elektromobilnost i upravljanje potrošnjom.

(38) U članku 2. točki 42. Direktive (EU) 2019/944 „mali povezani sustav" definira se kao „bilo koji sustav čija je potrošnja u 1996. godini bila manja od 3 000 GWh, pri čemu se manje od 5 % godišnje potrošnje dobije kroz međusobno povezivanje s drugim sustavima".

(39) Španjolska u svojem podnesku objašnjava da Melilla nije povezana s kontinentalnom Španjolskom (uvodna izjava 6.). Španjolska osim toga navodi i da je godišnja potrošnja u Melilli 1996. bila manja od 3 000 GWh (uvodna izjava 7.).

(40) Na temelju informacija koje je dostavila Španjolska i u skladu s odlukom Komisije SA.42270 „Španjolska, proizvodnja električne energije na španjolskim područjima izvan poluotoka" grad Melilla ispunjava uvjete za status malog izoliranog sustava u smislu članka 2. točke 42. Direktive (EU) 2019/944.

5.2. **Znatni problemi u radu sustava**

5.2.1. *Značenje „znatnih problema u radu" sustava*

(41) Zakonodavac nije definirao pojam „znatni problemi" iz članka 64. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) 2019/943 i članka 66. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944. Ta otvorena formulacija omogućava Komisiji da uzme u obzir sve potencijalne probleme koji se odnose na specifičnu situaciju malih sustava, pod uvjetom da su znatni, a ne tek marginalni. Takvi se problemi mogu znatno razlikovati ovisno o geografskim posebnostima, proizvodnji i potrošnji predmetnih sustava, ali i tehničkim postignućima (kao što su skladištenje i mala proizvodnja električne energije).

(42) U prošlim su se odlukama Komisije problemi koje je trebalo riješiti odnosili na održavanje socijalne kohezije i/ili jednakih uvjeta tržišnog natjecanja između kontinenta i otoka u situacijama u kojima je sigurnost sustava na otoku iziskivala dodatne mjere ili podrazumijevala znatno više troškove na otoku nego na kontinentu. „Rad" se stoga ne može shvatiti usko, primjerice na način da siguran rad sustava ne bi bio moguć bez odstupanja. Umjesto toga, uvijek se smatralo da „problemi" uključuju i socioekonomske probleme za korisnike sustava o kojemu je riječ ([12]).

(43) Nadalje, ti znatni problemi moraju se pojavljivati u radu malih izoliranih sustava i malih povezanih sustava. Stoga se čini da je teško zamisliti opravdanje koje bi se temeljilo isključivo na učinku koji se događa izvan sustava, npr. učinku na nacionalne programe subvencija. To ne isključuje relevantnost „neizravnih" učinaka, primjerice na siguran rad sustava.

5.2.2. *Znatni problemi koje je Španjolska iznijela u zahtjevu*

(44) Španjolska ističe nekoliko izazova i problema u funkcioniranju tržišta i sustava električne energije u područjima izvan poluotoka, uključujući Melillu:

— malene dimenzije tržišta u područjima izvan poluotoka, što sprečava iskorištavanje prednosti ekonomije razmjera koje postoje u kontinentalnom elektroenergetskom sustavu,

— veće troškove povezane s mješavinom goriva, koji dovode do većih troškova električne energije, s obzirom na to da se za većinu proizvodnje u područjima izvan poluotoka troši plin, ugljen ili dizel,

— visoki troškovi ulaganja i rada koji proizlaze iz geografske izolacije i malenih dimenzija sustava,

([12]) Vidjeti i Odluku Komisije od 14. kolovoza 2014. o odobravanju Helenskoj Republici odstupanja od određenih odredaba Direktive 2009/72/EZ, u kojoj se navodi da su troškovi proizvodnje električne energije na otocima viši, dok su prema zakonu cijene jednake onima na kontinentu.

— veća potreba za instaliranim kapacitetom rezerve zbog geografske izoliranosti sustava. Konkretno, Španjolska objašnjava da je područjima izvan poluotoka potrebna viša razina rotirajuće rezerve kako bi se zadržali standardi sigurnosti opskrbe. Takav je standard opskrbe 40 – 70 % veći od instaliranog kapaciteta, u usporedbi s 10 % na kontinentu. To dovodi do toga da elektrane provode znatan dio vremena u hladnom pogonu, što smanjuje interes za ulaganje u nove kapacitete,

— ograničenja proizvodnih kapaciteta zbog očuvanja okoliša, što se odnosi i na konvencionalna postrojenja i na postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora,

— ulaganja potrebna za izgradnju novih interkonekcija s kontinentom zbog njihova geografskog položaja i troškovi povezani s tim.

(45) Španjolska tvrdi da su rezultat tih izazova i problema dvije glavne značajke područja izvan poluotoka: viša cijena električne energije i nedostatak tržišnog natjecanja u proizvodnji električne energije.

(46) Kad je riječ o visokim troškovima proizvodnje električne energije na područjima izvan poluotoka, Španjolska objašnjava da su zbog prethodno navedenih problema troškovi proizvodnje koja se može dispečirati često dvostruko viši od tih troškova u kontinentalnoj Španjolskoj. Španjolska tvrdi da područja izvan poluotoka treba izdvojiti iz sustava kontinentalnog tržišta kako bi tamošnji potrošači plaćali cijene slične onima na kontinentu.

(47) Kad je riječ o nedostatku tržišnog natjecanja u proizvodnji električne energije, Španjolska objašnjava da je zbog povijesnog razvoja područja izvan poluotoka i nedovoljne privlačnosti energetskog sektora u tim regijama jedna poslovna grupacija tradicionalno obavljala sve funkcije opskrbe energijom. Zbog toga Španjolska smatra da u Melilli i dalje ne postoji stvarno tržišno natjecanje na razini proizvodnje, unatoč nastojanjima da ga se potakne.

(48) Španjolska u zahtjevu ističe probleme povezane s uvođenjem energije iz obnovljivih izvora na područja izvan poluotoka, uključujući Melillu.

5.2.3. *Procjena*

(49) Komisija prima na znanje argumente Španjolske da zbog poteškoća povezanih s radom malih izoliranih sustava, vrlo niskih razina tržišnog natjecanja u segmentu proizvodnje na područjima izvan poluotoka i nepovezanosti sa španjolskim kontinentalnim tržištem uvjeti za uvođenje potpuno liberaliziranog veleprodajnog tržišta električne energije u Melilli i dalje nisu ispunjeni.

(50) Stoga se čini vjerojatnim pretpostaviti da se funkcionalno veleprodajno tržište ne može uvesti u Melilli bez javne intervencije i da se zbog toga na tom području zasad ne može provoditi niz odredbi o dugoročnom tržištu, tržištu dan unaprijed, unutardnevnom tržištu i tržištu uravnoteženja.

(51) Komisija može zaključiti da bi potpuna primjena Uredbe (EU) 2019/943 i Direktive (EU) 2019/944 na područja na koja se odnosi ovaj zahtjev za odstupanje stvorila znatne probleme u radu elektroenergetskog sustava u Melilli.

5.3. **Područje primjene odstupanja**

5.3.1. *Članci 54. i 66. Direktive (EU) 2019/944*

(52) Člankom 54. stavkom 1. Direktive (EU) 2019/944 operatorima prijenosnih sustava zabranjuje se da imaju u vlasništvu, da razvijaju postrojenja za skladištenje energije, da ih vode i da njima upravljaju.

(53) Člankom 54. stavkom 2. te direktive predviđa se mogućnost da države članice odstupe od tog pravila ako su postrojenja u potpunosti integrirane mrežne komponente i ako je regulatorno tijelo dalo svoje odobrenje ili su ispunjeni svi uvjeti iz točaka od (a) do (c) tog stavka.

(54) Kako je navedeno u prethodnoj uvodnoj izjavi 36., u skladu s člankom 66. stavkom 1. prvim podstavkom Direktive (EU) 2019/944 države članice mogu zatražiti odstupanje od pravila iz poglavlja VI. (uključujući članak 54.) za male izolirane sustave, pod uvjetom da mogu dokazati da postoje znatni problemi u njihovu radu.

(55) Stoga, osim primjene mogućnosti odstupanja iz članka 54. stavka 2. Direktive (EU) 2019/944, Španjolska bi mogla zatražiti od Komisije odstupanje od članka 54. te direktive u odnosu na Mellilu pozivanjem na članak 66.

5.3.1.1. Zahtjev

(56) Kako je opisano u uvodnoj izjavi 20., člankom 5. Zakona 17/2013 propisano je da na područjima izvan poluotoka operator sustava mora biti vlasnik reverzibilnih hidroelektrana, čija je glavna svrha zajamčiti opskrbu i sigurnost sustava te integrirati energiju iz obnovljivih izvora koji se ne mogu dispečirati.

(57) Španjolska u zahtjevu ističe da zbog toga što je Melilla mala izgradnja reverzibilnih hidroelektrana u njoj nije vjerojatna i da bi se umjesto toga mogle razmotriti druge vrste skladištenja. U odnosu na to Španjolska upućuje na studije koje je proveo operator prijenosnog sustava i u kojima se navodi da će, s obzirom na obveze dekarbonizacije koje se primjenjuju na izolirana područja i s obzirom na povećanje proizvodnje iz obnovljivih izvora i upravljanja potrošnjom, biti potrebna postrojenja za skladištenje kako bi se osigurala opskrba energijom u skladu s utvrđenim zahtjevima u pogledu kvalitete i sigurnosti.

(58) Španjolska stoga traži odstupanje od članka 54. Direktive (EU) 2019/944 za Mellilu u skladu s člankom 66. te direktive.

5.3.1.2. Procjena

(59) Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 53., Komisija napominje da se u članku 54. stavku 2. Direktive (EU) 2019/944 već predviđa mogućnost da države članice odstupe od pravila iz stavka 1. tog članka, odnosno pravila da operatori prijenosnih sustava ne smiju imati u vlasništvu niti razvijati postrojenja za skladištenje energije, voditi ih niti njima upravljati.

(60) S obzirom na mogućnost predviđenu člankom 54. stavkom 2. Direktive (EU) 2019/944 Komisija smatra da odstupanje od članka 54. stavka 1. u skladu s člankom 66. te direktive za sve vrste tehnologija skladištenja energije nije opravdano, jer bi se time spriječio tržišno utemeljen razvoj projekata skladištenja energije.

(61) Komisija nadalje ističe da se čini da se obveza OPS-a da budu vlasnici postrojenja za skladištenje energije i upravljaju njima na područjima izvan poluotoka utvrđena Zakonom 17/2013 temelji na različitim kriterijima od onih utvrđenih u članku 54. Direktive (EU) 2019/944. U ovoj se Odluci ocjenjuje samo jesu li ispunjeni zahtjevi za odstupanje u skladu s člankom 66. stavkom 1. Direktive (EU) 2019/944 i ne prejudicira se Komisijina ocjena usklađenosti Zakona 17/2013 sa zahtjevima utvrđenima u Direktivi (EU) 2019/944.

5.3.2. *Članak 40. stavci od 4. do 7. Direktive (EU) 2019/944*

(62) Prema tvrdnjama Španjolske, nepostojanje stvarnog tržišnog natjecanja u segmentu proizvodnje energije sprečava uspostavu nenarušenih tržišta električne energije na područjima izvan poluotoka. Konkretno, sprečava operatora prijenosnog sustava da uspostavi i upravlja tržištem električne energije uravnoteženja u Mellili, uključujući nabavu nefrekvencijskih pomoćnih usluga utemeljenu na tržištu.

(63) Komisija smatra da zbog razloga iz uvodnih izjava od 9. do 12. uspostava tržišta uravnoteženja i tržišno utemeljene javne nabave nefrekvencijskih pomoćnih usluga u Melilli zasad nije moguća. Stoga Komisija smatra da su odstupanja od obveza iz članka 40. stavaka od 4. do 7. Direktive (EU) 2019/944 u skladu s člankom 66. te direktive opravdana.

5.3.3. *Poglavlje II. Uredbe (EU) 2019/943: Opća pravila za tržište električne energije – članci 3. i 6., članak 7. stavak 1., članak 8. stavci 1. i 4., članci 9., 10. i 11.*

5.3.3.1. Zahtjev

(64) Prema tvrdnjama Španjolske nepostojanje stvarnog tržišnog natjecanja između proizvođača električne energije sprečava uspostavu nereguliranih tržišta električne energije. Odluke o dispečiranju u područjima izvan poluotoka, među ostalim u Melili, temelje se na tehničkim i gospodarskim kriterijima za koje nije uvijek moguće primijeniti tržišna pravila. Osim toga, Španjolska objašnjava da se cijene na područjima izvan poluotoka ne formiraju na temelju ponude i potražnje na tim područjima nego na temelju ponude i potražnje u kontinentalnoj Španjolskoj, kako bi se spriječilo da potrošači na područjima izvan poluotoka plaćaju dodatne troškove proizvodnje električne energije na tim područjima.

(65) Španjolska zbog toga traži odstupanje od sljedećih odredbi članka 3. prvog stavka Uredbe (EU) 2019/943:

— točaka (a), (b), (o) i (p) jer se, prema tvrdnjama Španjolske, cijene na predmetnim tržištima ne mogu slobodno formirati na temelju ponude i potražnje niti na tim područjima ima dugoročnih tržišta,

— točke (c) jer Španjolska smatra da tržišna pravila koja potiču razvoj fleksibilne proizvodnje i potražnje možda nisu primjenjiva na tim područjima,

— točaka (e) i (k) jer, prema tvrdnjama Španjolske, proizvođači električne energije nisu odgovorni za prodaju električne energije koju proizvode (umjesto toga operator sustava odlučuje koje elektrane treba dispečirati) i ne mogu davati zajedničke ponude,

— točke (j) jer Španjolska smatra da bi se u strategiji skladištenja na tim područjima moglo zahtijevati da skladištenje energije bude prioritet i da postrojenja na tim područjima nisu u istom položaju kao druga proizvodna postrojenja,

— točke (n), u odnosu na koju Španjolska napominje da bi se ulaz i izlaz poduzeća za proizvodnju električne energije u načelu mogao temeljiti na ocjeni ekonomske i financijske održivosti njihova rada koju provode ta poduzeća, no da u praksi nije moguće da poduzeća za proizvodnju električne energije sudjeluju u sustavu, a da ih se ne uključi u program reguliranog plaćanja iz kojeg se mogu pokriti troškovi proizvodnje energije.

(66) Kad je riječ o članku 6., članku 7. stavku 1., članku 8. stavcima 1. i 4., člancima 9., 10. i 11., Španjolska ističe da elektroenergetski sustav na područjima izvan poluotoka, iako je uređen sustavom dispečiranja koji djeluje na sličan način kao Unijina tržišta električne energije, primjerice s dnevnim i unutardnevnim dispečiranjem, ipak predstavlja regulirani sustav. Kupovna cijena temelji se kontinentalnoj cijeni, a ne na priznatim troškovima koje proizvođači električne energije snose pri obavljanju djelatnosti proizvodnje energije, uključujući usluge uravnoteženja. Na temelju toga Španjolska traži odstupanje od članka 6., članka 7. stavka 1., članka 8. stavaka 1. i 4. te članaka 9., 10. i 11. Uredbe (EU) 2019/943 jer u područjima izvan poluotoka, među ostalim u Melilli, ne postoji tržište uravnoteženja ni mogućnost integracije s Unijinim tržištem dan unaprijed i unutardnevnim tržištem zbog nepovezanosti s kontinentalnom Španjolskom.

(67) Kad je riječ o članku 7. stavku 1. i članku 8. stavcima 1. i 4. Uredbe (EU) 2019/943, Španjolska napominje da se zbog izoliranosti područja izvan poluotoka dispečiranje provodi neovisno o tržištu kontinentalne Španjolske i tržištu Unije, osim što se referentna cijena za kupnju energije temelji na kontinentalnoj cijeni, a dispečiranje se temelji na rasporedu po satu.

(68) Jednako tako, u skladu s prethodno navedenim, Španjolska smatra da se integracija dugoročnih tržišta, tehnička ograničenja trgovanja i vrijednost neisporučene energije iz članaka od 9. do 11. Uredbe (EU) 2019/943 ne primjenjuju na dispečiranje na područjima izvan poluotoka.

5.3.3.2. Procjena

(69) Kad je riječ o zahtjevu za odstupanje od članka 3. prvog stavka Uredbe (EU) 2019/943, Komisija smatra sljedeće:

— s obzirom na to da se zbog razloga navedenih u uvodnim izjavama od 9. do 12. cijene električne energije u Melilli ne formiraju u skladu s pristupom utemeljenim na tržištu, već primjenom posebnog reguliranog mehanizma, pri čemu operator sustava provodi dispečiranje proizvodnje energije za svako od područja izvan poluotoka, odstupanje od članka 3. prvog stavka točaka (a), (b), (e) i (k) Uredbe (EU) 2019/943 je opravdano,

— s obzirom na to da zbog razloga navedenih u uvodnim izjavama od 9. do 12. u Melilli ne postoji dugoročno tržište i da dispečiranje operatora sustava uključuje tjedna, dnevna i unutardnevna predviđanja, kao i otklone u stvarnom vremenu, odstupanje od članka 3. prvog stavka točaka (o) i (p) Uredbe (EU) 2019/943 također je opravdano,

— iako se prihvaća da postojeći regulirani sustav i posebna obilježja Melile mogu otežati razvoj fleksibilnije proizvodnje, proizvodnje s niskom razinom emisije ugljika i fleksibilnije potražnje, i dalje je potrebna primjena tržišnih pravila kako bi se što više potaknuo njihov razvoj. Komisija stoga smatra da odstupanje od članka 3. prvog stavka točke (c) Uredbe (EU) 2019/943 nije opravdano,

— članak 3. prvi stavak točka (j) Uredbe (EU) 2019/943 ne sprečava da se u Melilli prednost da projektima skladištenja energije ako se, na primjer, smatra da su ti projekti najbolja opcija za osiguravanje sigurnosti opskrbe. Komisija stoga smatra da odstupanje od članka 3. prvog stavka točke (j) Uredbe (EU) 2019/943 nije opravdano,

— kad je riječ o članku 3. prvom stavkom točki (n) Uredbe (EU) 2019/943, ulaz i izlaz poduzeća na tržište proizvodnje električne energije trebao bi ovisiti o ocjeni ekonomske i financijske održivosti koju provodi to poduzeće, uzimajući u obzir mogućnost primanja regulirane naknade iz uvodnih izjava 15. i 16. Stoga odstupanje od članka 3. prvog stavka točke (n) Uredbe (EU) 2019/943 za Melillu nije opravdano.

(70) Kad je riječ o zatraženom odstupanju od članka 6., članka 7. stavka 1., članka 8. stavaka 1. i 4. te članaka 9., 10. i 11. Uredbe (EU) 2019/943, te se odredbe odnose na zahtjeve u pogledu dugoročnog tržišta, tržišta dan unaprijed, unutardnevnog tržišta i tržišta uravnoteženja. Na temelju informacija koje je dostavila Španjolska, ta se tržišta ne mogu djelotvorno uvesti u Melilli (uvodne izjave od 9. do 12.). Komisija stoga smatra da je odstupanje od tih odredaba opravdano.

5.3.4. *Poglavlje III. Uredbe (EU) 2019/943: Pristup mreži i upravljanje zagušenjem – članci od 14. do 17. i članak 19.*

5.3.4.1. Zahtjev

(71) Španjolska objašnjava da se zahtjevi utvrđeni u člancima od 14. do 16. i članku 19. ne mogu primijeniti na područjima izvan poluotoka jer OPS provodi dispečiranje proizvodnje energije za elektroenergetske sustave na tim područjima, a ti sustavi ne čine zasebne međusobno povezane zone trgovanja. Španjolska objašnjava i da, s obzirom na to da područja izvan poluotoka ne čine zasebne zone trgovanja, ne postoji povezano tržište prekozonskog kapaciteta niti se zbog toga ostvaruje prihod od zagušenja.

5.3.4.2. Procjena

(72) Zbog odstupanja od članka 7. stavka 1. i članka 8. stavka 1. Uredbe (EU) 2019/943 Mellila nije uključena u integrirano tržište dan unaprijed i unutardnevno tržište. Zbog toga se neke odredbe koje se odnose na funkcioniranje tih tržišta svakako neće moći primjenjivati na Mellilu.

(73) Članci od 14. do 17. i članak 19. Uredbe (EU) 2019/943 odnose se na zone trgovanja i upravljanje kapacitetom i zagušenjem između zona trgovanja. U tom kontekstu Komisija prima na znanje da Melilla ne čini zasebnu zonu trgovanja i da Španjolska zasad ne planira graditi interkonekciju između Melille i kontinenta. Budući da je cilj članaka 14. i 15. optimizirati tržišno utemeljeno dispečiranje između zona trgovanja, Komisija smatra da je odstupanje od tih odredbi opravdano. S druge strane, odredbe članka 16. stavaka od 3. do 13. te članaka 17. i 19. *de facto* se ne primjenjuju na Melillu jer ona ne čini zasebnu zonu trgovanja. Iz toga proizlazi da odstupanje od zahtjeva iz članka 16. stavaka od 3. do 13. i članaka 17. i 19. Uredbe (EU) 2019/943 nije opravdano.

(74) Kad je riječ o članku 16. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) 2019/943, koji sadržavaju opća načela upravljanja zagušenjem, Komisija smatra da je odstupanje opravdano s obzirom na izolaciju i malene dimenzije sustava u Melilli, koji su uzrok znatnih problema u njegovu radu.

5.3.5. *Poglavlje IV. Uredbe (EU) 2019/943: Adekvatnost resursa – članak 20. stavci od 3. do 8., članak 21. stavci 7. i 8., članak 22. stavak 1. točke (f) i (h), članak 22. stavci 2., 3. i 5. te članak 25. stavci od 2. do 4.*

5.3.5.1. Zahtjev

(75) Španjolska objašnjava da su zbog geografske izoliranosti područja izvan poluotoka, koja proizlazi iz slabe ili nikakve povezanosti s kontinentom, procjene adekvatnosti resursa koje provodi operator sustava za svako područje izvan poluotoka neovisne i da nisu integrirane u europsku procjenu adekvatnosti resursa ni u procjenu adekvatnosti resursa kontinentalne Španjolske. Stoga Španjolska smatra da neke odredbe iz poglavlja IV. nisu primjenjive na područja izvan poluotoka. Međutim, Španjolska ističe da je cilj važećih nacionalnih pravila, u mjeri u kojoj je to moguće, osigurati jednako postupanje prema područjima izvan poluotoka i kontinentalnom tržištu, primjerice kad je riječ o razinama sigurnosti opskrbe ili metodologiji provedbe procjena adekvatnosti resursa.

(76) Španjolska tvrdi da se adekvatnost resursa na područjima izvan poluotoka osigurava posebnim mehanizmom za dodjelu novih kapaciteta utvrđenim Kraljevskim dekretom 738/2015 kako je opisano u uvodnim izjavama od 21. do 23. Smatra da bi se taj mehanizam trebao zadržati s obzirom na jedinstvenu prirodu područja izvan poluotoka i stoga traži odstupanje od članka 20. stavaka od 3. do 8., članka 21. stavaka 7. i 8., članka 22. stavka 1. točaka (f) i (h), članka 22. stavaka 2., 3. i 5. te članka 25. stavaka od 2. do 4.

(77) Španjolska tvrdi da su procjene adekvatnosti resursa na područjima izvan poluotoka u skladu s načelima iz članka 20. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) 2019/943. Nadalje objašnjava da se utvrđene zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa rješavaju pozivom na dostavu prijedloga u okviru konkurentnog natječajnog postupka (kako je utvrđeno u Kraljevskom dekretu 738/2015) zajedno s procjenom dražbi kapaciteta energije iz obnovljivih izvora. Prema mišljenju Španjolske to su postupci na koje se ne mogu primijeniti zahtjevi iz članka 20. stavaka od 3. do 8. Uredbe (EU) 2019/943.

(78) Španjolska objašnjava da odredbe iz članka 21. stavaka 7. i 8. Uredbe (EU) 2019/943 nisu spojive s mehanizmom utvrđenim Kraljevskim dekretom 738/2015. Međutim, navodi da će se zahtjevi iz članka 21. stavaka 7. i 8. te uredbe primjenjivati za sve buduće nove mehanizme za razvoj kapaciteta.

(79) Španjolska napominje da mehanizam utvrđen Kraljevskim dekretom 738/2015 nije spojiv ni sa sljedećim odredbama Uredbe (EU) 2019/943:

— člankom 22. stavkom 1. točkom (f), u kojoj se utvrđuje da se naknada određuje natjecateljskim postupkom jer se, prema tvrdnjama Španjolske, naknada iz postojećeg mehanizma ne temelji na natjecateljskom postupku, nego na referentnom postrojenju kako bi se poticala učinkovitost,

— člankom 22. stavkom 1. točkom (h), u kojoj se utvrđuje da mehanizmi za razvoj kapaciteta omogućuju sudjelovanje svih resursa kojima se može pružiti potrebna tehnička izvedba jer se, prema tvrdnjama Španjolske, mehanizam primjenjuje samo na postrojenja koja se mogu dispečirati,

— člankom 22. stavkom 2., u kojem se utvrđuje popis značajki u skladu s kojima strateške rezerve moraju biti osmišljene jer se, prema tvrdnjama Španjolske, u njemu upućuje na tržišta uravnoteženja koja ne postoje na područjima izvan poluotoka,

— člankom 22. stavkom 3., u kojem se utvrđuju dodatni zahtjevi za mehanizme za razvoj kapaciteta koji nisu strateške rezerve jer, prema tvrdnjama Španjolske, postojeći mehanizam ne ispunjava te zahtjeve: naknada ne teži nuli kad je razina dostavljenog kapaciteta primjerena, naknada nije povezana samo s kapacitetom, a obveze u pogledu kapaciteta ne mogu se prenositi,

— člankom 22. stavkom 4., u kojem se utvrđuju zahtjevi u vezi s graničnim vrijednostima emisija CO_2 koje mehanizmi za razvoj kapaciteta moraju ispuniti jer, prema tvrdnjama Španjolske, postojeći mehanizam ne sadržava zahtjeve te prirode, ali omogućuje utvrđivanje tehničkih ograničenja,

— člankom 22. stavkom 5. u kojem se zahtijeva prilagodba mehanizama za razvoj kapaciteta koji su se primjenjivali 4. srpnja 2019.

(80) Španjolska objašnjava da standardi pouzdanosti za područja izvan poluotoka nisu u skladu sa zahtjevima iz članka 25. stavka 3. Uredbe (EU) 2019/943 jer se pri njihovu izračunu ne uzima u obzir trošak uvođenja novog postrojenja. Dodaje da bi se, čak i da su standardi isti, njihove vrijednosti mogle postrožiti drugačijim tempom, zbog čega traži odstupanje od članka 25. stavaka od 2. do 4. Uredbe (EU) 2019/943.

5.3.5.2. Procjena

(81) U članku 20. Uredbe (EU) 2019/943, kojim se uređuje adekvatnost resursa na unutarnjem tržištu električne energije, utvrđuju se obveze država članica u pogledu načina praćenja adekvatnosti resursa i postupanja kad se utvrde zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, odnosno obveza izrade plana provedbe radi, među ostalim, uklanjanja regulatornih poremećaja, osiguravanja tržišno utemeljene nabave usluga uravnoteženja ili ukidanja reguliranih cijena. Komisija napominje da je Španjolska u okviru postupka dodjele državnih potpora već sastavila i Komisiji dostavila plan provedbe u skladu s člankom 20. stavcima 3. i 4. Uredbe (EU) 2019/943. U skladu s člankom 20. stavkom 5. Uredbe (EU) 2019/943 Komisija je 13. ožujka 2024. dala mišljenje o španjolskom planu provedbe ([13]). Komisija stoga smatra da odstupanje od članka 20. stavaka od 3. do 8. Uredbe (EU) 2019/943 nije opravdano.

(82) Članak 21. stavak 7. Uredbe (EU) 2019/943 izbrisan je Uredbom (EU) 2024/1747 Europskog parlamenta i Vijeća ([14]). Stoga se više ne primjenjuje na područja izvan poluotoka. U odnosu na zahtjev za odstupanje od članka 21. stavka 8. ([15]) Uredbe (EU) 2019/943 Komisija napominje da se u toj odredbi, iako se više ne navodi da mehanizmi za razvoj kapaciteta trebaju biti privremeni, utvrđuje da mehanizme za razvoj kapaciteta Komisija odobrava na razdoblje od najviše 10 godina. Osim toga, nije moguće predvidjeti razvoj elektroenergetskog sustava Melille protekom vremena. U skladu s tim trajanje reguliranog mehanizma naknada utvrđenog Kraljevskim dekretom 738/2015 trebalo bi za Melillu biti ograničeno na razdoblje do 31. prosinca 2029. kako je odobreno u okviru odluke o državnoj potpori u predmetu SA.42270.

(83) U članku 22. Uredbe (EU) 2019/943 utvrđena su načela osmišljavanja koja se primjenjuju na mehanizme za razvoj kapaciteta. Komisija smatra da bi odstupanje od članka 22. stavka 1. točaka (f) i (h) Uredbe (EU) 2019/943 koje bi se primjenjivalo nakon datuma isteka reguliranog mehanizma naknada utvrđenog u odluci o državnoj potpori u predmetu SA.42270 moglo otežati prelazak na energiju iz obnovljivih izvora, povećanje fleksibilnosti, skladištenje energije, elektromobilnost i upravljanje potrošnjom jer je cilj tih odredbi omogućiti sudjelovanje svih tehnologija na natjecateljskoj osnovi. Komisija stoga smatra da odstupanje od članka 22. stavka 1. točaka (f) i (h) nije opravdano. To ne bi trebalo dovesti u pitanje obveze i ugovore sklopljene u odnosu na Melillu u okviru mehanizma naknada iz Kraljevskog dekreta 738/2015 kako je odobreno odlukom o državnoj potpori u predmetu SA.42270.

(84) Na temelju informacija koje je dostavila Španjolska (uvodna izjava 79.) Komisija smatra da je odstupanje od zahtjeva iz članka 22. stavka 2. Uredbe (EU) 2019/943 opravdano jer su posebni zahtjevi za oblikovanje strateških rezervi neodvojivo povezani s uspostavom tržišta uravnoteženja koje dobro funkcionira. S druge strane, odstupanje od članka 22. stavka 3. Uredbe (EU) 2019/943 nije opravdano jer se posebni zahtjevi za projektiranje mehanizama za razvoj kapaciteta trebaju primjenjivati neovisno o dovoljno razvijenom tržištu uravnoteženja.

(85) Kad je riječ o zahtjevu za odstupanje od članka 22. stavka 5. Uredbe (EU) 2019/943, Komisija smatra da odstupanje nije opravdano jer se članak 22. stavak 5. te uredbe ne primjenjuje na mehanizme za razvoj kapaciteta odobrene nakon 4. srpnja 2019.

(86) Kad je riječ o članku 22. stavku 4. Uredbe (EU) 2019/943, u kojem se utvrđuju zahtjevi u vezi s graničnim vrijednostima emisija CO_2 koje mehanizmi za razvoj kapaciteta moraju ispuniti, Komisija smatra da zahtjevi u vezi s graničnim vrijednostima emisija CO_2 nisu primjenjivi na trenutačni regulirani mehanizam naknada odobren na temelju odluke o državnoj potpori u predmetu SA.42270 s obzirom na malene dimenzije elektroenergetskog sustava Melille, ograničenja povezana s ishođenjem potrebnih okolišnih dozvola za nove proizvodne kapacitete i veće potrebe za proizvodnjom energije koja se može dispečirati kako bi se osigurala integracija energije iz obnovljivih izvora u Melilli i zajamčila sigurnost opskrbe. Komisija smatra da bi odstupanje od članka 22. stavka 4. Uredbe (EU) 2019/943 koje bi se primjenjivalo nakon datuma isteka reguliranog mehanizma naknada utvrđenog u odluci o državnoj potpori u predmetu SA.42270 moglo otežati prelazak na energiju iz obnovljivih izvora, povećanje

([13]) https://circabc.europa.eu/ui/group/8f5f9424-a7ef-4dbf-b914-1af1d12ff5d2/library/b8dcbe85-7324-4e83-9752-fe974fc42cad/details?download=true.

([14]) Uredba (EU) 2024/1747 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni uredaba (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (SL L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

([15]) Kako je izmijenjen Uredbom (EU) 2024/1747.

fleksibilnosti, skladištenje energije, elektromobilnost i upravljanje potrošnjom jer je cilj tih odredbi omogućiti sudjelovanje svih tehnologija na natjecateljskoj osnovi. Komisija stoga smatra da odstupanje od članka 22. stavka 4. Uredbe (EU) 2019/943 nije opravdano. To ne bi trebalo dovesti u pitanje obveze i ugovore sklopljene u odnosu na Melillu u okviru mehanizma naknada iz Kraljevskog dekreta 738/2015 kako je odobreno odlukom o državnoj potpori u predmetu SA.42270.

(87) Komisija smatra da je na temelju objašnjenja koja je dostavila Španjolska (vidjeti uvodnu izjavu 80.) odstupanje od članka 25. stavaka od 2. do 4. Uredbe (EU) 2019/943 za rad elektroenergetskih sustava u Melilli opravdano za razdoblje do 31. prosinca 2029. kako je za Melillu utvrđeno odlukom o državnoj potpori u predmetu SA. 42270.

5.3.6. *Odstupanje od članaka od 14. do 17., članaka od 19. do 27. i članaka od 35. do 47. Uredbe (EU) 2019/943 za mehanizam iz Kraljevskog dekreta 738/2015*

(88) Španjolska je u zahtjevu, kako je izmijenjen drugim nizom pojašnjenja koje je dostavila 17. siječnja 2022., navela da je za postojeći mehanizam iz Kraljevskog dekreta 738/2015 potrebno odstupanje od članaka od 14. do 17., članaka od 19. do 27. i članaka od 35. do 47. Uredbe (EU) 2019/943. Komisija smatra da takvo opsežno odstupanje nije potrebno kako bi se osigurala njegova primjena. Komisija smatra da su opravdana samo odstupanja navedena u prethodnim odjeljcima.

5.4. **Zabrana ometanja prelaska na energiju iz obnovljivih izvora, povećanja fleksibilnosti, skladištenja energije, elektromobilnosti i upravljanja potrošnjom**

(89) U skladu s člankom 64. stavkom 1. petim podstavkom Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 66. stavkom 2. Direktive (EU) 2019/944 odluka o odstupanju treba osigurati da odstupanje ne ometa prelazak na energiju iz obnovljivih izvora, veću fleksibilnost, skladištenje energije, elektromobilnost i upravljanje potrošnjom.

(90) Kad je riječ o prelasku na energiju iz obnovljivih izvora i većoj fleksibilnosti (uključujući upravljanje potrošnjom) te skladištenju energije, važno je napomenuti da bi funkcionalno dugoročno tržište, tržište dan unaprijed, unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja, u skladu sa zahtjevima utvrđenima u Uredbi (EU) 2019/943 i Direktivi (EU) 2019/944, trebalo pružiti potrebne signale za ulaganje i dispečiranje kako bi se što više povećao potencijalni razvoj tih tehnologija. Na primjer, razvoj sustava upravljanja potrošnjom koji se može aktivirati u razdobljima u kojima je elektroenergetski sustav Melille pod opterećenjem u načelu bi se lakše postigao u sustavu u kojem cijene potražnje odražavaju stanje proizvodnje po satu u Melilli, a ne proizvodnje u kontinentalnoj Španjolskoj. To ne sprečava automatski razvoj upravljanja potrošnjom ili drugih oblika fleksibilnosti u postojećem regulatornom okviru. Međutim, ne može se isključiti mogućnost da odluka o odstupanju negativno utječe na takav potencijalni razvoj.

(91) S druge strane, člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943 ne zahtijeva se da se odlukama o odstupanju maksimalno poveća potencijal za fleksibilnost ili skladištenje energije. Odstupanjem na temelju članka 64. te uredbe nastoji se samo osigurati da ono „ne omet[a]" takav prelazak. Drugim riječima, odstupanje ne smije sprečavati promjene koje bi se bez odstupanja prirodno dogodile. Vrlo je mala vjerojatnost da bi se bez primjene odstupanja u elektroenergetskom sustavu Melille razvilo funkcionalno dugoročno tržište, tržište dan unaprijed, unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja. Razlog su poteškoće povezane s radom elektroenergetskih sustava u područjima izvan poluotoka, vrlo niske razine tržišnog natjecanja u segmentu proizvodnje i nepovezanost s kontinentalnim tržištem opisana u odjeljku 2. Međutim, potrebno je osigurati postupno ukidanje odstupanja nakon što budu ispunjeni uvjeti za razvoj funkcionalnih veleprodajnih tržišta. Zbog toga Komisija u ovoj Odluci utvrđuje ograničeno razdoblje odstupanja i stroge uvjete za njegovo produljenje, kako je utvrđeno u odjeljku 5.5. u nastavku.

(92) Čini se da odstupanje nema primjetan učinak na elektromobilnost.

5.5. **Trajanje odstupanja i uvjeti čiji je cilj jačanje tržišnog natjecanja i integracije s unutarnjim tržištem električne energije**

(93) U članku 64. Uredbe (EU) 2019/943 i članku 66. Direktive (EU) 2019/944 izričito je utvrđeno u odnosu na male izolirane sustave da odstupanje mora biti vremenski ograničeno i podložno uvjetima čiji je cilj jačanje tržišnog natjecanja i integracije s unutarnjim tržištem električne energije.

(94) Kad je riječ o malim izoliranim i malim međusobno povezanim sustavima, u Uredbi (EU) 2019/943 i Direktivi (EU) 2019/944 predviđeno je obvezno ograničenje iz nekoliko razloga. Prije svega, unaprijed se smatra da se opći regulatorni okvir može primijeniti na sve situacije na unutarnjem tržištu i da je takva opća primjena korisna za društvo. Iako se u članku 64. Uredbe (EU) 2019/943 priznaje da bi u određenim situacijama mogla biti potrebna odstupanja, ta odstupanja mogla bi povećati složenost cjelokupnog sustava i mogu biti prepreka integraciji tržišta i u susjednim područjima. Nadalje, opravdanost odstupanja uglavnom se temelji na aktualnom tehničkom i regulatornom okviru i na topologiji mreže. Sve te situacije sigurno će se promijeniti. Naposljetku, važno je da sudionici na tržištu mogu predvidjeti regulatorne promjene dovoljno unaprijed. Stoga sva odstupanja moraju biti vremenski ograničena.

(95) Španjolska traži izuzeće Melille od bilo kakvih rokova jer nije vjerojatno da će doći do međusobnog povezivanja Melille s kontinentalnom Španjolskom (i time s kontinentalnim elektroenergetskim sustavom Unije). Iako uvažava obrazloženja Španjolske, Komisija primjećuje da Melilla nije jedna od najudaljenijih regija priznatih na temelju članka 349. UFEU-a te da odstupanje mora biti vremenski ograničeno.

(96) S obzirom na neizvjesnost u pogledu buduće interkonekcije između Melille i kontinentalne Španjolske i znatne probleme u funkcioniranju tih područja, Komisija smatra razmjernim odobriti odstupanje za Melillu u trajanju koje ovisi o povezanosti tog autonomnog grada s kontinentalnom Španjolskom, izuzev odstupanja od članka 25. stavaka od 2. do 4. Uredbe (EU) 2019/943, koje se primjenjuje do 31. prosinca 2029. kako je utvrđeno u odluci o državnim potporama u predmetu SA. 42270,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Kraljevini Španjolskoj se u odnosu na Melillu odobrava odstupanje od odredbi članka 3. prvog stavka točaka (a), (b), (e), (k), (o) i (p), članka 6., članka 7. stavka 1., članka 8. stavaka 1. i 4., članaka 9., 10., 11., 14. i 15., članka 16. stavaka 1. i 2., članka 22. stavka 2.i članka 25. stavaka od 2. do 4. Uredbe (EU) 2019/943 te od članka 40. stavaka od 4. do 7. Direktive (EU) 2019/944.

Članak 2.

Odstupanje odobreno na temelju članka 1. za sve u njemu navedene članke Uredbe (EU) 2019/943 i Direktive (EU) 2019/944 primjenjuje se sve dok se Melilla ne poveže s kontinentalnom Španjolskom, izuzev odstupanja od članka 25. stavaka od 2. do 4. Uredbe (EU) 2019/943, koje se primjenjuje do 31. prosinca 2029.

Članak 3.

Ova je Odluka upućena Kraljevini Španjolskoj.

Sastavljeno u Bruxellesu 16. svibnja 2025.

Za Komisiju
Dan JØRGENSEN
Član Komisije